

Joku pasaciņa par starostām un mužiku

No Stefanijas Uļanovskas 1895. g. publikācijas; rakstība ir pietuvināta mūsdienu ortogrāfijai

Uzdevums: Lasi stāstiņu un ieliec dotos vārdus pareizajās vietās!

Noskaidro, kas bija *starostas* un *mužiki*!

byuškys, likškys, paklausieškys, pasacieškys, pastuotēškys

Beja kungs i beja kungam pīci storostys, a vīns mužiceņš struodņiks.

Jis kur īt, kur naīt, vysi pīci pakaļ piec juo, koč jis meiztu īt, a tī pakaļ, –
i kungs syrdās, ka jis moz dorba padora.

Nu, tai jis soka iz kungu: „Prošu kuņdzeņ nazasirdēt! Jius, kungs, paklausēsīt šuo, kū šys kungam _____!”

Kungs soka, _____!”

Jis soka tai: „Ka tu, kungs, _____ tūs pīci storostys pi dorba, a mani vīnu _____ par starostu iz jūs, to kungam nu desmit rūku vairuok _____ dorba, na kai nu munu diveju!”

Kungs paklausēja, tūs pīci lyka pi dorba, a jū vīnu par storostu, –
tūlaik kungs gola tyka i par kungu palyka!

Uzziņai: Formas *byuškys, likškys* utt. ir darāmās kārtas nākotnes divdabji (vienskaitlis, vīriešu dzimte). Mūsdienās ne visi latgaliešu valodas runātāji tos lieto, taču der tos zināt, jo tie parādās daiļliteratūrā un folklorā. Visvairāk nākotnes divdabjus lieto atstāstījumos vai attēlotajā runā. Atstāstījumos tos var tulkot kā *būšot, likšot*, bet tiešajā runā latviešu literārajā valodā lieto vienkāršo nākotni. Vietniekvārds šys apzīmē runātāju. Tiešajā runā to vār tulkot kā “es”.

Salīdziniet:

latgaliešu folklorā

*Jis soka, ka šys **byuškys** starosta.*

*Jis soka: “Šys **byuškys** starosta!”*

latviešu literārajā valodā

*Viņš saka, ka **būšot** starosta.*

*Viņš saka: “Es **būšu** starosta!”*